

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego,
w sprawie **D.F.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 15 kwietnia 2026 r.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu
z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt V Ka 356/24
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Sosnowcu
z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III K 611/23,

**uchyla zaskarżony wyrok wobec D.F., a także na podstawie art. 536
k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. wobec R.S. i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu w
postępowaniu odwoławczym.**

Barbara Skoczowska

Paweł Wiliński

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Sosnowcu wyrokiem z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt III K 611/23, uznał oskarżonego D.F. za winnego szczegółowo opisanych w wyroku przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i in., wymierzając za poszczególne przestępstwa kary jednostkowe pozbawienia wolności (pkt 6-15). Tym samym wyrokiem Sąd I instancji połączył te kary na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. i wymierzył oskarżonemu D.F. karę łączną 8 lat pozbawienia wolności (pkt 16).

Sąd I instancji tym samym wyrokiem orzekł ponadto w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonych: E.B., P.C., R.S. i M.Z.

Po rozpoznaniu apelacji dwóch obrońców oskarżonego D.F., apelacji obrońcy oskarżonego R.S. oraz zażalenia prokuratora, Sąd Okręgowy w Sosnowcu wyrokiem z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt V Ka 356/24, Kz 362/24, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 55 w ten sposób, że zasądził na rzecz Skarbu Państwa od oskarżonego E.B. kwotę 40 złotych tytułem wydatków oraz kwotę 180 złotych tytułem opłaty od kary, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymując w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego D.F., zaskarżając go w całości, zarzucając:

- „I. naruszenie przepisu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależytą obsadę sądu, wskutek zasiadania w jego składzie sędziego powołanego w procedurze z udziałem organu (KRS w nowym kształcie), który nie spełnia wymogów niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej;
- II. Naruszenie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 4 k.p.k. poprzez udział w sprawie sędziego podlegającego wyłączeniu z mocy prawa z powodu uzasadnionej wątpliwości co do jego bezstronności;
- III. Rażąco obrazę prawa materialnego, a to art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz poprzez naruszenie prawa do sądu i rzetelnego procesu”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Sosnowcu wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, w związku z tym należało uchylić wyrok Sądu odwoławczego i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W sprawie doszło bowiem do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ze względu na udział w składzie Sądu odwoławczego sędziów: X. Y. oraz X.3 Y.3

Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach wielokrotnie przypominał, że każdy skład Sądu Najwyższego jest związany uchwałą składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Ponadto od dawna ugruntowane jest stanowisko Sądu Najwyższego, w myśl którego uchwała ta wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego bez względu na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, oraz inne późniejsze rozstrzygnięcia TK lub zmiany ustaw o Sądzie Najwyższym.

W powyższej uchwale składu połączonych Izb Sądu Najwyższego stwierdzono, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi m.in. wówczas, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

To, co szczególnie istotne w cytowanym fragmencie uchwały, to dwie kwestie: wadliwość procedury powoływania sędziów z udziałem nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa od 2018 r., a także konieczność ustalania każdorazowo (*in concreto*), czy zasiadanie w składzie sądu przez sędziego powołanego na urząd w procedurze z udziałem wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa spełnia chociażby w minimalnym stopniu kryterium niezawisłości i bezstronności. Poza stwierdzeniem, że sędzia został powołany na stanowisko

sędziego sądu powszechnego w wyniku konkursu przed wadliwą Krajową Radą Sądownictwa, konieczna jest zatem weryfikacja okoliczności towarzyszących temu powołaniu oraz następujących po powołaniu, które obiektywnie (w społecznym odbiorze) mogłyby podważyć gwarancje bezstronności i niezawisłości składu orzekającego.

Jednocześnie truizmem byłoby w tym miejscu szczegółowe wykazywanie, że wadliwość procesu powoływania sędziów została potwierdzona w wielu orzeczeniach organów międzynarodowych, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Należy odnotować, że udział sędzi X. Y. w składzie Sądu Okręgowego w Sosnowcu została już uznany przez Sąd Najwyższy za skutkujący nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 lutego 2025 r., sygn. akt IV KK 108/24; z dnia 5 marca 2025 r., sygn. akt IV KK 342/24; z dnia 20 stycznia 2026 r., sygn. akt IV KK 552/25). Sąd Najwyższy w rozpoznawanej sprawie w całości podziela stanowisko zawarte we wskazanych orzeczeniach, w związku z czym należy wskazać jedynie najbardziej istotne okoliczności związane z powołaniem sędzi X. Y. na zajmowane stanowisko sędzi Sądu Okręgowego w Sosnowcu.

W szczególności należy podkreślić, że sędzia X. Y. złożyła podpis na liście poparcia sędzi E.Ł. jako kandydatki na członka Krajowej Rady Sądownictwa, zgłoszonej [...] 2021 r. (M.P. z [...] 2021 r.), a zatem wówczas, gdy powszechnie znana była już treść wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, w którym stwierdzono m.in. brak niezależności Krajowej Rady Sądownictwa od władzy ustawodawczej. W tym samym czasie, tj. w dniu 1 listopada 2021 r., sędzia X.1 Y.1 rozpoczęła drugą kadencję na stanowisku prezesa Sądu Rejonowego w [...] (po zakończeniu pierwszej kadencji w latach 2017-2021). Następnie, w dniu 25 marca 2022 r., uzyskała roczną delegację ministerialną do orzekania w Sądzie Okręgowym w [...] od [...] 2022 r. Niedługo później zgłosiła się ona do konkursu na jedno wolne stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu (M.P. z 2022 r. poz. 598). W konkursie nie miała kontrkandydata. Jej kwalifikacje zostały pozytywnie ocenione przez sędziego X.2 Y.2, a Kolegium Sądu Okręgowego w Sosnowcu poparło jej kandydaturę (10 głosów za i brak głosów

przeciwko oraz wstrzymujących się). Krajowa Rada Sądownictwa w uchwale nr [...] z dnia [...] 2022 r. wniosła o jej powołanie na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu. Powołanie to sędzia X.1 Y.1 uzyskała na podstawie postanowienia Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy w pełni zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uzasadnieniu przywołanego wyroku o sygn. IV KK 108/24, w którym stwierdzono, że: „udzielenie poparcia kandydaturze E. Ł. do KRS w 2021 r. oraz sprawowanie od 2017 r. funkcji prezesa Sądu Rejonowego w [...] w sytuacji, gdy od 2017 roku aż do prawie końca 2023 r. trwały działania Ministerstwa Sprawiedliwości i ówczesnej władzy wykonawczej zmierzające do podporządkowania sobie sądownictwa, przekonują Sąd Najwyższy w tym składzie, że sędzia X. Y. była silnie powiązana z ówczesnymi przedstawicielami władzy wykonawczej i aprobowała działania tej władzy, których celem było stworzenie mechanizmu podporządkowania sobie struktur sądownictwa i uzyskanie w ten sposób wpływu na sądownictwo i na wymiar sprawiedliwości”. Warto szczególnie odnotować koincydencję czasu, w jakim sędzia Y. złożyła podpis na liście poparcia dla sędzi Ł. jako kandydatki na członka KRS, oraz ponownego uzyskania stanowiska prezesa Sądu Rejonowego w Sosnowcu, otrzymania delegacji do Sądu Okręgowego w Sosnowcu, a wreszcie powołania na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu. Wszystkie te okoliczności powodują, że sąd z udziałem sędzi Y. nie spełnia minimum bezstronności i niezawisłości w odbiorze społecznym.

Zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wynika ponadto z zasiadania w składzie Sądu odwoławczego przez sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu X.3 Y.3 Wprawdzie w odniesieniu do tego sędziego skarżący nie podniósł stosownego zarzutu, ale Sąd Najwyższy z urzędu stwierdził, że sąd z udziałem tego sędziego był nienależycie obsadzony.

Wystąpienie nienależytej obsady sądu wynikające z zasiadania w jego składzie sędziego X.3 Y.3 zostało stwierdzone w dwóch wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 5 marca 2025 r., sygn. akt IV KK 342/24 oraz z dnia 24 lipca 2025 r., sygn. akt IV KK 351/24. Także i w tym przypadku Sąd Najwyższy w całości aprobuje rozstrzygnięcie i argumentację zawartą w powyższych orzeczeniach.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że w uchwale nr [...] z dnia [...] 2020 r. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła wniosek o powołanie X.3 Y.3 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w [...]. Prezydent RP powołał go na to stanowisko postanowieniem z dnia [...] 2021 r. (M. P. z 2021.[...]).

Sędzia X.3 Y.3 został zatem sędzią Sądu Okręgowego w [...] w wadliwej procedurze nominacyjnej. W związku z tym należy zwięźle wskazać okoliczności związane z tym powołaniem. W 2010 r. został on powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w [...]. W latach 2011- 2016 pełnił funkcję Zastępcy Przewodniczącego [...] Wydziału [...], a od 26 marca 2016 r. sprawował funkcję Przewodniczącego tego Wydziału. Ponadto od maja 2016 r. do grudnia 2017 r. powierzono mu funkcję Wiceprezesa Sądu Rejonowego w [...].

W 2018 r. sędzia X.3 Y.3 poparł kandydaturę sędzi E.Ł. na członka nowo powołanej Krajowej Rady Sądownictwa.

Z dniem 1 lipca 2021 r. został on delegowany do pełnienia czynności w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (przedłużone w dniu [...] 2022 r. i odwołane z dniem [...] 2024 r.). W KSSiP pełnił funkcję głównego specjalisty, a następnie kierownika Działu Dydaktycznego Ośrodka Aplikacji Sędziowskiej.

W 2022 r. sędzia X.3 Y.3 złożył podpis na liście poparcia dla kandydatek na członków KRS: sędzi E.Ł. oraz D.W..

Z dniem [...] 2022 r. decyzją Ministra Sprawiedliwości został on przeniesiony na stanowisko sędziego w Sądzie Okręgowym w Sosnowcu.

Należy odnotować również, że sędzia X.3 Y.3 kilkakrotnie był powoływany – jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości – w skład komisji egzaminacyjnych (zarządzenia Ministra Sprawiedliwości opublikowane w: Dz. Urz. MS z 2020 r., [...]; Dz. Urz. MS z 2020 r., poz. [...]; Dz. Urz. MS z 2021 r., poz. [...]).

Szczególne znaczenie dla oceny standardu niezawisłości i bezstronności sądu z udziałem sędziego X.3 Y.3 ma fakt udzielenia poparcia dla kandydatów do nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa. Należy w pełni podzielić stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. IV KK 342/24: „Powołanie bowiem tego organu [KRS- dop. SN] – możliwe właśnie dzięki głosom poparcia udzielonego przez niektórych, w sumie nielicznych, sędziów – doprowadziło do całkowitego

przejęcia przez władzę wykonawczą wpływu na nominacje sędziowskie. Działanie to miało wprost podtekst polityczny, a co nie mniej istotne, doprowadziło do trwającego obecnie historycznie najgłębszego kryzysu w jakim znalazł się wymiar sprawiedliwości”. Szczególnie naganne i potwierdzające przypuszczenie o braku obiektywnej niezależności sędziego X.3 Y.3 jest fakt, że po raz drugi podpisał listy poparcia dla kandydatów do KRS już po tym, gdy w 2021 r. wadliwość Krajowej Rady Sądownictwa stwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka. Wynika z tego nie tylko to, że działał on ze szkodą dla polskiego wymiaru sprawiedliwości, ale również, że zlekceważył orzeczenie wiążąco interpretujące umowę międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Mając na względzie fakt, że w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wyrok Sądu odwoławczego należało uchylić, a sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania (na podstawie art. 435 k.p.k. także wobec oskarżonego R.S.) w składzie gwarantującym oskarżonemu D.F. i R.S. prawo do bezstronnego, niezawisłego sądu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

Barbara Skoczowska Paweł Wiliński Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[WB]

[r.g.]